

Ξενοφοβία

Αναστασία Καρακίτσου

ΜΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ ΛΙΝΤΣ, ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Τι είναι;

Ο όρος «ξενοφοβία» προέρχεται από τις ελληνικές λέξεις «ξένος» και «φοβία», και συνδέεται στενά με τον ρατσισμό και τον εθνοκεντρισμό (οι αρχαίοι Έλληνες θεωρούσαν όλους τους αλλοδαπούς «βαρβάρους», και κατάλληλους για δούλους). Η ξενοφοβία βασίζεται στην ιδεολογία ότι η ανθρωπότητα κατατάσσεται «εκ φύσεως» σε ορισμένες κατηγορίες, και τονίζει τους τρόπους με τους οποίους ο Άλλος διαφέρει και είναι κατώτερος από τον Εαυτό. Η ξενοφοβία τροφοδοτεί μια σειρά προκαταλήψεων κατά του Άλλου, για παράδειγμα ότι ο Άλλος αποτελεί απειλή για την εθνική ταυτότητα («φυλετική καθαρότητα») ή για τη δημόσια τάξη. Η ξενοφοβία είναι συχνά ένα κοινωνικό κατασκεύασμα που δημιουργείται από τις κυρίαρχες τάξεις (ελίτ), οι οποίες επιδιώκουν να διατηρήσουν τη δύναμή τους καταπιέζοντας τον Άλλο (μετανάστες, πρόσφυγες, εθνικές μειονότητες). Τα άτομα μπορεί να συμμετέχουν σε πράξεις μίσους και βίας· αυτό συμβαίνει όταν η ξενοφοβική ιδεολογία γίνεται πράξη. Από την πλευρά των Άλλων, η ξενοφοβία μπορεί να εμποδίσει την ένταξή τους στην κοινότητα υποδοχής, να τους επηρεάσει ψυχολογικά, να περιορίσει τις προοπτικές απασχόλησής τους και να τους μετατρέψει σε κοινωνικούς παρίες.

Ποιος χρησιμοποιεί την έννοια;

Η ξενοφοβία μελετάται από ιστορικούς, κοινωνιολόγους, ανθρωπολόγους, ψυχολόγους, πολιτικούς επιστήμονες και ανεξάρτητους επιστήμονες της πολιτικής θεωρίας, καθώς και από εκείνους που ασχολούνται με την επικοινωνία, τις εθνοτικές σπουδές και την επίλυση συγκρούσεων. Συχνά και οι δημοσιογράφοι καλύπτουν συγκεκριμένα παραδείγματα.

Πώς σχετίζεται με τον διαπολιτισμικό διάλογο;

Ο διαπολιτισμικός διάλογος αποτελεί επιτακτική ανάγκη ώστε να καταπολεμηθεί η άνοδος της ξενοφοβίας που παρατηρείται στις μέρες μας. Οι άνθρωποι πρέπει να είναι ανοιχτοί στο διάλογο με άτομα από άλλους πολιτισμούς, και πρόθυμοι να καταρρίψουν τις λανθασμένες τους πεποιθήσεις, κατανοώντας ότι το πρόβλημα δεν είναι ο πολιτιστικά διαφορετικός Άλλος.

Τι δουλειά παραμένει να γίνει;

Είναι απαραίτητο να εξετάσουμε και να αμφισβητήσουμε τις σημερινές κυβερνητικές πολιτικές κατά της μετανάστευσης, αλλά και το αναδυόμενο δημόσιο μίσος που απορρέει από τη ξενοφοβική ρητορική. Αυτό μπορεί να συμβεί σε

Center for Intercultural Dialogue

Key Concepts in Intercultural Dialogue

Βασικές έννοιες για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο

προσωπικό, εθνικό ή ακαδημαϊκό επίπεδο.

Διαφορετικά, ο πολιτικά χειραγωγούμενος «φόβος για τους ξένους» θα οδηγήσει σε περισσότερες συγκρούσεις και θανάτους, όπως έχει ήδη δείξει η ιστορία.

Βιβλιογραφία

Friberg-Fernros, H., Demker, M., & Martinsson, J. (2017). Media and the power of naming: An experimental study of racist, xenophobic and nationalist party labels. *Ethnicities*, 17(5), 727-745.

Hjerm, M. (2001). Education, xenophobia and nationalism: A comparative analysis. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 27(1), 37-60.

Reisigl, M., & Wodak, R. (2001). *Discourse and discrimination*. London: Routledge.